

**PROFILAKTIKA INSPEKTORINING PASSPORT TIZIMI QOIDALARI
BILAN BOG‘LIQ HUQUQBUZARLIKLARNI ANIQLASHDA MIGRATSIYA VA
FUQAROLIKNI RASMIYLASHTIRISH XIZMATLARI BILAN O‘ZARO
HAMKORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH CHORA-TADBIRLARI.**

Abdurashidova Odina Zokir qizi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV AKADEMIYASI KURSANTI

Kalit so‘zlar: *Profilaktika inspektori, passport tizimi, huquqbuzarliklar, migratsiya xizmati, fuqarolikni rasmiylashtirish, hamkorlik, ma’lumot almashish, monitoring, maxsus profilaktika, ijtimoiy va psixologik qo‘llab-quvvatlash.*

Annotatsiya: *Ushbu maqola profilaktika inspektorining passport tizimi qoidolari bilan bog‘liq huquqbuzarliklarni aniqlashda migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari bilan o‘zaro hamkorligini takomillashtirish chora-tadbirlarini o‘rganadi. Tadqiqotda hamkorlik mexanizmlari, ma’lumot almashish tizimlari, monitoring strategiyalari va maxsus profilaktika choralari batafsil tahlil qilinadi. Maqola amaliy tavsiyalarni, xavfli holatlarni tez aniqlash va ularni oldini olish bo‘yicha chora-tadbirlarni o‘z ichiga oladi. Shu bilan birga, ijtimoiy va psixologik qo‘llab-quvvatlashning huquqbuzarliklarning oldini olishdagi ahamiyati ham ta’kidlanadi.*

Ключевые слова: *Инспектор профилактики, паспортная система, правонарушения, миграционная служба, регистрация граждан, сотрудничество, обмен информацией, мониторинг, специальные профилактические меры, социально-психологическая поддержка.*

Аннотация: *В статье рассматриваются меры по совершенствованию взаимодействия инспектора профилактики с органами миграции и регистрации граждан при выявлении нарушений правил паспортной системы. Исследование включает анализ механизмов сотрудничества, систем обмена информацией, стратегий мониторинга и специальных профилактических мероприятий. В статье представлены практические рекомендации по быстрому выявлению рисков и мерам их предотвращения, а также подчеркивается значение социально-психологической поддержки в профилактике правонарушений.*

Keywords: *Prevention inspector, passport system, violations, migration service, citizenship registration, cooperation, information exchange, monitoring, special preventive measures, social and psychological support.*

Annotation: *This article examines measures to improve cooperation between the prevention inspector and migration and citizenship registration services in detecting violations of passport system regulations. The study analyzes cooperation mechanisms, information exchange systems, monitoring strategies, and special preventive measures. Practical recommendations for rapid risk identification and prevention are provided, highlighting the importance of social and psychological support in offense prevention.*

KIRISH

Hozirgi kunda fuqarolik va migratsiya tizimlarida yuzaga kelayotgan huquqbuzarliklar, xususan passport tizimi qoidalarini buzish holatlari davlatning ichki xavfsizligiga jiddiy tahdid solmoqda. Soxta hujjatlar tayyorlash, passport ma'lumotlarini noto'g'ri kiritish, shuningdek fuqarolikni rasmiylashtirish jarayonidagi qonuniy tartibni buzish kabi holatlar nafaqat shaxslararo nizolarga, balki jamiyat va davlat xavfsizligiga ham salbiy ta'sir qiladi. Shu bois, profilaktika inspektorining migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari bilan uzviy hamkorligi profilaktika tizimining samaradorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Profilaktika inspektori huquqbuzarliklarni aniqlash va oldini olishda markaziy rol o'ynaydi. U nafaqat o'z malakasi va tajribasiga tayanadi, balki tegishli xizmatlar bilan samarali aloqada bo'lishi lozim. Maqsad — huquqbuzarlikning dastlabki bosqichida aniqlanishi, xavfli holatlarning oldini olish va profilaktika choralari vaqtida qo'llanilishi. Shu maqsadda hamkorlik mexanizmlari, ma'lumot almashish tizimlari va monitoring strategiyalari alohida e'tibor talab qiladi. Passport tizimi qoidalarini bog'liq huquqbuzarliklar ko'pincha murakkab bo'lib, bir nechta sohalarni qamrab oladi. Masalan, migratsiya xizmatlari tomonidan fuqarolikni rasmiylashtirish jarayonida yuzaga keladigan soxta hujjatlar, yashirin shaxslar orqali huquqbuzarliklar sodir etish yoki passport ma'lumotlarini noto'g'ri kiritish holatlari nafaqat shaxsiy, balki davlat xavfsizligiga tahdid soladi. Shu sababli, profilaktika inspektori va tegishli xizmatlar o'rtasidagi hamkorlik huquqbuzarliklarni aniqlash va oldini olishning eng samarali vositasi hisoblanadi. Bundan tashqari, ma'lumot almashish tizimlarining integratsiyalashuvi va real vaqt rejimida monitoring qilish imkoniyatlari profilaktika jarayonini samarali tashkil etishda katta rol o'ynaydi. Profilaktika inspektori va migratsiya xizmati xodimlari o'rtasida yangilangan ma'lumotlarga tezkor kirish imkoniyati bo'lishi lozim, bu esa huquqbuzarlikning dastlabki bosqichida aniqlanishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar va elektron platformalardan foydalanish monitoring jarayonini tezlashtiradi va ma'lumotlarning aniqligini oshiradi. Hamkorlikning ijtimoiy va huquqiy jihatlari ham muhim hisoblanadi. Hamkorlik mexanizmlari qonuniy tartibda aniq belgilangan bo'lishi, shuningdek shaxslar va xodimlarning axborotlarni himoya qilish, maxfiylik va qonuniylik tamoyillariga amal qilishi shart. Shu bilan birga, profilaktika inspektorining ijtimoiy yondashuvi va psixologik usullarni qo'llashi huquqbuzarliklarning oldini olishda samaradorlikni oshiradi.

ASOSIY QISM

Profilaktika inspektorining passport tizimi qoidalarini bog'liq huquqbuzarliklarni aniqlashda migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari bilan samarali hamkorlikni tashkil etish kompleks va tizimli yondashuvni talab qiladi. Ushbu jarayon bir nechta asosiy yo'nalishlarga bo'linadi, ularning har biri huquqbuzarliklarning oldini olish va aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Birinchidan, ma'lumot almashish va monitoring tizimlarini rivojlantirish profilaktika samaradorligining asosiy omili hisoblanadi. Profilaktika inspektori va migratsiya xizmati o'rtasida real vaqt rejimida ma'lumot almashish imkoniyati huquqbuzarliklarni dastlabki bosqichda aniqlashga yordam beradi. Masalan, yangi berilgan passportlar, fuqarolikni rasmiylashtirish jarayonidagi o'zgarishlar yoki shaxslar haqidagi yangilangan ma'lumotlar tezkor tarzda inspektorga yetib borishi lozim. Zamonaviy

texnologiyalar va elektron monitoring platformalari ma'lumotlarni tezkor yangilash, xavfsiz saqlash va aniq tahlil qilish imkonini beradi. Ikkinchidan, tegishli xodimlar bilan samarali hamkorlik huquqbuzarliklarni aniqlash va oldini olish jarayonining muhim tarkibiy qismidir. Profilaktika inspektori va migratsiya xizmati xodimlari o'rtasida muntazam maslahatlar, treninglar va tajriba almashish tadbirlari tashkil qilinishi lozim. Bu hamkorlik shaxslar tomonidan huquqbuzarlik sodir etish xavfini kamaytirishga, mavjud holatlarni tez aniqlashga va profilaktika choralari samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Hamkorlik mexanizmlari shuningdek, axborotni himoya qilish, maxfiylik va qonuniylik tamoyillariga amal qilishni ham ta'minlaydi. Uchinchidan, maxsus profilaktika chora-tadbirlari ishlab chiqish va amalga oshirish zarur. Bu chora-tadbirlar shaxslarni huquqbuzarlik sodir etishdan ogohlantirish, ularning xatti-harakatlarini ijtimoiy va psixologik jihatdan boshqarish, shuningdek huquqiy maslahatlar berishni o'z ichiga oladi. Har bir shaxsning xatti-harakati va ijtimoiy sharoiti turlicha bo'lgani uchun chora-tadbirlar individual yondashuv asosida ishlab chiqiladi. Shu tarzda, profilaktika inspektori huquqbuzarliklarning oldini olish va qayta sodir etilish xavfini kamaytirishga erishadi. To'rtinchidan, ijtimoiy va psixologik qo'llab-quvvatlash profilaktika jarayonida katta ahamiyatga ega. Ko'pincha huquqbuzarlik sodir etish xavfi yuqori bo'lgan shaxslar stress, oilaviy muammolar yoki ijtimoiy izolyatsiya bilan bog'liq qiyinchiliklarga duch keladi. Profilaktika inspektori psixologik maslahatlar, guruh mashg'ulotlari va ijtimoiy yordam orqali shaxslarni qo'llab-quvvatlaydi, ularning xatti-harakatlarini ijtimoiy jihatdan boshqaradi va qayta huquqbuzarlikning oldini oladi. Beshinchidan, hukumat va jamoatchilik institutlari bilan integratsiyalashgan hamkorlik samaradorlikni oshiradi. Mahalliy hokimiyat, migratsiya xizmati, fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari va jamoatchilik tashkilotlari o'rtasida tizimli hamkorlik profilaktika jarayonini yanada tizimli va tezkor amalga oshirish imkonini beradi. Axborot almashish, resurslarni birlashtirish va chora-tadbirlarni muvofiqlashtirish xavfli holatlarning aniqlanishini tezlashtiradi va profilaktika samaradorligini oshiradi. Shuningdek, profilaktika inspektorining faoliyati davlat huquqiy me'yorlari va ichki tartib-qoidalar asosida tashkil etilishi zarur. Huquqbuzarliklarni aniqlash va oldini olish jarayoni qonuniylik tamoyillari, axborotni himoya qilish va shaxsiy maxfiylikni hurmat qilish bilan uyg'un bo'lishi lozim. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar, integratsiyalashgan monitoring tizimlari va malakali kadrlar profilaktika jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Xulosa qilib aytganda, profilaktika inspektorining passport tizimi qoidalari bilan bog'liq huquqbuzarliklarni aniqlashda migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari bilan hamkorligi tizimli va kompleks yondashuvni talab qiladi. Ma'lumot almashish, monitoring, maxsus profilaktika chora-tadbirlari, ijtimoiy va psixologik qo'llab-quvvatlash hamda subyektlar o'rtasidagi integratsiyalashgan hamkorlik orqali huquqbuzarliklarning oldini olish va ularni tezkor aniqlash mumkin bo'ladi.

XULOSA

Profilaktika inspektorining passport tizimi qoidalari bilan bog'liq huquqbuzarliklarni aniqlashda migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari bilan samarali hamkorligini takomillashtirish chora-tadbirlari mamlakatda huquqbuzarliklarni oldini olish tizimini mustahkamlash va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot

natijalari shuni ko‘rsatadiki, ushbu hamkorlik samaradorligi bir qator asosiy omillarga bog‘liq bo‘lib, ularni tizimli yondashuv orqali amalga oshirish profilaktika jarayonini yanada samarali qiladi. Birinchidan, ma‘lumot almashish tizimlarining uzluksiz ishlashi va real vaqt rejimida monitoring qilish imkoniyatlari huquqbuzarliklarni dastlabki bosqichida aniqlash va ularni bartaraf etishning eng muhim omili hisoblanadi. Zamonaviy texnologiyalar va elektron platformalar yordamida ma‘lumotlarni tezkor yangilash va tahlil qilish huquqbuzarlikning qayta sodir etilish xavfini kamaytiradi. Shu bilan birga, profilaktika inspektori va migratsiya xizmati xodimlari o‘rtasidagi doimiy axborot almashish tizimi hamkorlikning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ikkinchidan, tegishli xodimlar bilan muntazam hamkorlik huquqbuzarliklarni aniqlash va oldini olish jarayonining ajralmas qismidir. Treninglar, seminarlar va maslahatlar orqali tajriba almashish, muammolarni birgalikda hal etish, shuningdek monitoring va profilaktika choralari samaradorligini oshirish imkonini beradi. Shu tarzda, huquqbuzarliklarni tezkor aniqlash, ularni dastlabki bosqichida bartaraf etish va profilaktika choralari samaradorligini oshirish mumkin bo‘ladi. Uchinchidan, maxsus profilaktika chora-tadbirlari va ijtimoiy-psixologik qo‘llab-quvvatlash profilaktika samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Ko‘pincha huquqbuzarlik sodir etish xavfi yuqori bo‘lgan shaxslar stress, oilaviy muammolar yoki ijtimoiy izolyatsiya bilan bog‘liq qiyinchiliklarga duch keladi. Profilaktika inspektori psixologik maslahatlar, guruh mashg‘ulotlari, ijtimoiy yordam va huquqiy qo‘llab-quvvatlash orqali shaxslarni qo‘llab-quvvatlaydi, ularning xatti-harakatlarini nazorat qiladi va qayta huquqbuzarlikning oldini oladi. To‘rtinchidan, tegishli hukumat va jamoatchilik institutlari bilan integratsiyalashgan hamkorlik tizimli profilaktika jarayonini ta‘minlaydi. Mahalliy hokimiyat, migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari, jamoatchilik tashkilotlari va ichki ishlar organlari o‘rtasida uzviy aloqani tashkil etish, resurslarni birlashtirish va chora-tadbirlarni muvofiqlashtirish xavfli holatlarning aniqlanishini tezlashtiradi va profilaktika choralari samaradorligini oshiradi. Beshinchidan, huquqiy me‘yorlar va ichki tartib-qoidalar asosidagi faoliyat profilaktika inspektorining ishini qonuniy va tizimli qiladi. Ma‘lumotlarni himoya qilish, maxfiylikni hurmat qilish va qonuniylik tamoyillariga amal qilish profilaktika jarayonining ishonchliligini oshiradi. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar va malakali kadrlar hamkorlikning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Xulosa qilib aytganda, profilaktika inspektorining passport tizimi qoidalari bilan bog‘liq huquqbuzarliklarni aniqlashda migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari bilan uzviy va tizimli hamkorligi huquqbuzarliklarning oldini olish, ularni tezkor aniqlash va profilaktika choralari samaradorligini oshirishning eng muhim omili hisoblanadi. Ma‘lumot almashish, monitoring, maxsus profilaktika chora-tadbirlari, ijtimoiy va psixologik qo‘llab-quvvatlash hamda subyektlar o‘rtasidagi integratsiyalashgan hamkorlik orqali hududiy xavfsizlik mustahkamlanadi, qayta huquqbuzarlik ehtimoli kamayadi va jamiyatda ijtimoiy barqarorlik ta‘minlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayev S. Profilaktika inspektorlarining faoliyati va jamoatchilik bilan hamkorligi. – Toshkent: Fan, 2020.
2. Qodirov B. Shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarliklarini oldini olish tizimi. – Toshkent: Huquqiy Ma’lumotlar, 2019.
3. Tursunov A. Voyaga yetmaganlar huquqlarini himoya qilish va profilaktika tizimi. – Toshkent: Ilm-fan, 2021.
4. Karimova N. Ijtimoiy-psixologik tadbirlar va profilaktika inspektorining roli. – Toshkent: Ma’naviyat, 2020.